

451581

Țara Noastră

Fondator: OCTAVIAN GOGA

Director: ALEX. HODOȘ

ANUL XVII

Nr. 4

12

MARTIE

1938

IN ACEST NUMĂR:

Cifrele vorbesc de arhitect I. D. Enescu; Ferice bărbatul de I. U. Soricu; A doua liberare de Toma Vlădescu; Toate drumurile duc la Roma de ing. C. Stan; Indemn vlădescesc de I. L. Gorgan; Bucharin de G. M. Ivanov; Pe marginea unei conferințe de P. Nemoianu; Decesul țărănimii de operetă de I. P. Prundeni; Reglementarea presei de Gr. Diaconu; Insemnări: Iși arată urechile; Apare Pauker; Celibatarii în Italia; Predosloviile cărților românești; În țara... eminate agricole; etc.

BUCUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. BELVEDERE 6, Et. V
ABONAMENTUL PE UN AN 250 LEI; PENTRU INSTITUȚII 1000 LEI

Un exemplar 5 Lei

Țara Noastră

Cifrele vorbesc

Oamenii, fie din neștiință, fie cu voință, falsifică sau interpretează tendențios realitățile, provocând dezorientări voite sau concluzii greșite. De aceea este mai bine să ascultăm cifrele cari, ori cât sunt și ele ticluite tot de oameni, exprimă totuși realități ușor controlabile.

România are, după date verificate pe mai multe poziții, 20 milioane suflete, în cari elementul pur românesc intră cu un procent de 75 la sută. Venitul național, verificat pe mai multe laturi, este de circa 150 miliarde lei, adică o medie de 7500 lei pe an și cap de locuitor.

Din acest venit 40 miliarde reprezintă valoarea tuturor produselor agricole. Repartizat la cele 15 milioane suflete de agricultori, revine în medie 2650 lei de fiecare. Sau pentru majoritatea românilor țărani mai puțin de 1000 lei venit pe an și cap de locuitor.

Restul de 110 miliarde lei, reprezintă venitul din industrie, meserii, comerț, profesioni, păduri, mine, bălți, transporturi, ș. a. aparținând mai mult celor 5 milioane suflete dela orașe, în majoritate minoritari. Ceia ce revine, în medie, 22.000 lei de fiecare.

Bugetul general al Statului cuprinde: rotund 26 miliarde lei. bugetul Statului propriu zis: 10 miliarde lei bugetele administrațiilor locale, (județ, municipii, comune) circa 5 miliarde lei bugete și venituri extrabugetare, din diferite taxe, la diferite ministere, autorități etc., legale și nelegale, școlare, sanitare și... împovăra-toare: 1300 milioane lei Camerele profesionale și Asigurările sociale.

Un total deci de 42.300 milioane lei. suportat direct de contribuabili, ceia ce revine circa 30 la sută din venitul național.

Dacă mai adăugăm și bugetele întreprinderilor statului (regii publice, administrații comerciale, direcții generale și speciale), în sumă de circa 20 miliarde, ajungem la un buget general de 62 miliarde 300 milioane lei. Sau peste 40 la sută din venitul național; adică un impozit mediu de peste 3000 lei de cap de locuitor.

Piata acestor 62.300 milioane lei se face în bani, adică în moneta Băncii Naționale și a ministerului de Finanțe.

Volumul monetar, în circulație azi, al Băncii Naționale, este de 30 miliarde lei hârtie; iar al ministerului de Finanțe de 4,5 miliarde lei monedă metalică. Piața monetară dispune azi deci de un total de 34.500 milioane lei, sau 1700 lei de cap de locuitor.

Înainte de război (1914-1916) la un buget general de 600 milioane lei aur, corespundea un volum monetar circulatoriu tot de 600 milioane.

Azi bugetul general este, cifric, de peste una sută ori mai mare, ceea ce ar cam corespunde echivalentului de mărire teritorială și devalorizare monetară ($2.3 \times 44 = 101$).

Acum patru ani volumul monetar al Băncii Naționale era de circa 22 miliarde lei hârtie. În patru ani a crescut deci cu 8 miliarde, adică cu 2 miliarde anual. Cel metalic al ministerului de Finanțe era, acum patru ani, ceva peste un miliard. A crescut deci cu peste 3 miliarde, sau cu circa 800 milioane lei anual.

Politica aceasta financiară pe care un partid politic ar numi-o „*de aventură*”, dacă ar fi făcută de alții — și de „*chibzuială*” dacă e făcută de acest partid, — noi o găsim corespunzătoare necesităților pieței economice. Aceste sporiri au ajutat piața monetară, pentru ușurarea mijloacelor de plată și — evident, au ajutat și bugetul statului.

O *comparație* între situația principalelor bănci de emisiune și B. N. R., ne poate lămurii și mai bine.

Reichsbank (Germania) are în circulație circa 5000 milioane Rentenmark hârtie, respectiv 200.000 milioane lei, adică circa 3000 lei de cap de locuitor.

Bank of England, are în circulație 480 milioane lire hârtie, respectiv 480.000 milioane lei, adică 12.000 lei de cap de locuitor.

Banca Franței (Banque de France) are în circulație aproape 100 miliarde franci hârtie, respectiv 500.000 milioane lei, adică peste 12.000 lei de cap de locuitor.

B. N. Suisse (Elveția) are în circulație 1450 milioane franci hârtie, respectiv 32.000 milioane lei, adică 8.000 lei de cap de locuitor.

Federal-Reserve Banks (Statele Unite ale Americii) are în circulație 4.200 milioane dolari hârtie, respectiv 420.000 milioane lei, adică circa 4000 lei de cap de locuitor.

Banca Japoniei, are în circulație 1900 milioane yeni, respectiv 190.000 milioane lei, adică circa 3000 lei de cap de locuitor.

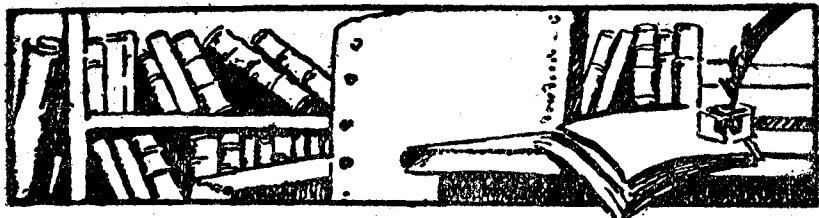
Banca Sovietelor, are în circulație 350 milioane cernoveți hârtie, respectiv 350.000 milioane lei, adică 2300 lei de cap de locuitor.

Banca Națională a României, împreună cu ministerul de Finanțe, are în circulație 34.500 milioane lei, adică 1700 lei de cap de locuitor.

Se pare că am avea cel mai mic volum monetar și totuși cea mai mică putere de schimb și cumpărare a monetei noastre; reușind astfel să infirmăm toate teoriile financiare, în special pe aceia a calității în funcție de cantitate.

Arhit. I. D. Enescu

Ferice bărbatul

I

Ferice e bărbatul ce veghiază
Să nu fie pământului ocară,
Care din truda minții lui coboară
Spre cei căzuți lumina ce'nviează.

E inima lui caldă o cămară,
In care adevărul ține pază.
Și fie-care vorbă e o rază
Ce luminează 'n noaptea din afară

Nu astfel este leneșul ce'mbracă
Vestmântul nepăsării 'nșelătoare
Și cu obada gândului se'mpacă.

In fața frumuseții nu țesare
Și'n lumea lui de ideal săracă
El nu-și dorește aripi ca să zboare!

II

Ferice e bărbatul ce nu cere
Puternicilor zilei îndurare
Și nici prin mișelească închinare
Nu cată să-și adune lui avere,

**Ci mulțumit în suflet cu ce are,
Alungă a păcatului plăcere
Și află cald izvor de mângâere
Intr'a dreptăței sfântă intrupare.**

**Ci nu așa e sluga ticăloasă
Ce 'ngroașe 'mpilătorilor șiragul
Și fruntea în țărână jos își lasă**

**Și străjuește vameșilor pragul
Și gura cu sărutul își apasă
Pe mâna ce'l lovește cu toiagul..**

III

**De trei ori fericit este bărbatul
Ce nu stă păcătoșilor în cale
Și'n împlinirea rosturilor sale
N'asteaptă necurații să'i dea sfatul.**

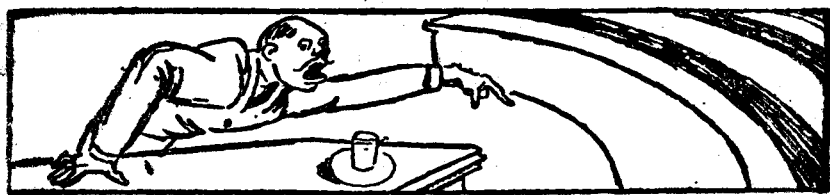
**Va fi ca un stejar crescut în vale
Ce numără stihilor veleatul,
Și umbra lui împarte la tot natul,
Va fi ca luptătoru'n stra' de zale.**

**Ci nu așa vor fi rătăcitorii
În mrejiile ispitei care minte:
Ei se vor risipi ca vara norii.**

**Iar cel ce'mbracă scutul legii sfinte,
Va merge înfrățit cu'nvingătorii
Pe căile luminei înainte!...**

U. I. Sorleu

A doua liberare

A fost o zi în „cartea neamului” — cum spun poeții didactici — o zi destinată să ofere Românilor, peste atâta ceață și plumb de griji, poate soarele cel mai luminos din aproape douăzeci de ani cari ne-au precedat. Dela anul 1918 într'adevăr, decând se poate socoti încheiat capitolul, să zic teritorial, al chinurilor noastre și al aspirațiilor tuturor, Români n'au trăit o zi mai înaltă decât aceea la care mă gândesc acum, o zi mai grea, apăsătoare aproape de eroism și triumf... Istoria neamurilor a fost totdeauna o năzuință imensă de libertate și de afirmare proprie.

Și noi deopotrivă, într'una din cele mai capricioase și sbuciumate existențe istorice, când ne-am luptat cu barbarii năvălitori, când am frânt, de atâtea ori, juguri streine care tindeau să ne sugrume sau, în sfârșit, când energiile noastre crispate în acești ani mai ales din urmă s'au bătut și încă se bat cu boala de pistrui care astăzi asfixiază lumea, — nu am făcut în tot timpul aceasta decât să cerem împlinirea unui destin care să cuprindă demnitatea de a fi liberi și de a fi mai ales noi înșine pe un pământ pe care l-am iubit cu sudori și cu sânge.

Anul 1918 ne-a adus conturul istoric, aproape acela pe care-l voiam. Insemna însă aceasta oare atâta de mult? Și da, și nu... O mie de ani de lupte stăruitoare, atâtea generații chinuite de vis, zece veacuri de pușcării și dureri, de martiri și de morți — aveau poate dreptul să respire într'o zi în lumina unui cer mai bun peste amintirea de groază a unui blestem sfâșiat.

Am trăit aproape cu toții apoteoza aceasta și beția celui dintâi triumf, a celei dintâi liberări... Ea n'ar fi putut totuș să ne adoarmă mai mult!

Un neam care se năștea din durerile lui, — tot el, singur, avea să-și descopere acum, să-și trăiască încă dela început câteva lecții permanente de viață. Cu un singur cuvânt, am văzut foarte curând că nu eram atâta de liberi...

Nu putreziseră încă bine oasele scumpilor noștri morți și iarba sălbatecă a uitării n'apucase încă să crească în cimitire, când am văzut răsărind la răspântia acestei istorii destul de recente haita înundă a zarafilor fără lacrimi și fără morminte, dar toți foarte grăbiți să-și aplice ventuza unei lăcomii ancestrale peste inima încă rănită a țării ! Vagabonzi cu urechi de măgari, șacali din ghetto-uri și bănci, indivizi interlopi cu aspectul lor inaderent și curios, așa cum d. Octavian Goga i-a prins în cuvântul lui urias: având cu țara, adică, singura legătură, „numai în regiunea stomacului“...

Ce luptă nouă avea să înceapă acum! Soldații trebuiau să fie tineri firește — și erau de cele mai multe ori copiii aceluiași chiar cari muriseră în război. Văd generația aceea de azur, de foc — ...scumpii mei Costache Dănulescu, I. Simionescu, atâția alții lângă cari a fremătat adolescența mea de acum 18 ani aproape! — și peste acest tineret ideal, văd pe marii lui comandanți cari au rămas aceeași: gigantul bătrân dela Iași, dar tot atâta de tânăr ca timpul, și lângă el, celălalt drapel care se smulge din temnița dela Segheș și se desfășură, ca să le cânte și să le mântue, peste toate suferințele neamului...

Nu așa avea orgoliul insolent să fiu cronicarul acestui timp de eroism incomparabil și de sacrificiu, de jertfe care au fost, toate, dincolo de măsura comună, — și condeul meu încă e destul de timid acum când încearcă numai să evoace imensele strădanii care au operat o profundă rectificare de conștiință într'o țară ametită și care se găsea bolnavă până la os.

Dar sorocul acestor cumplite bătălii, oricum câștigate, a fost acum de curând, în ziua mare de care vorbiam începând rândurile de aici. Ziua asta, nu voi încerca s'o numesc, nici n'o voi defini mai mult, — fiindcă poate nu e permis și nici util de altfel să tulbur, fie măcar cu o umbră, scrupuloasele și severele așezări de azi... Dar există oare un singur Român care, peste lătratul chiar al unor câini cari s'au auzit în ultimul timp, să nu fi reținut ziua aceasta în memoria emoționată a inimii lui ?

Noi vom încerca să facem aici, în fiecare săptămână, atât cât va fi posibil, harta istorică și spirituală a zilei de azi, bilanțul luptelor și al „*izbânzii*“ noastre.

Până atunci priviți puțin în atmosferă... Filderman, a luat trenul și s'a dus. *Adevărul*, *Dimineața*, *Lupta*, — nu mai sunt, ca și când niciodată n'au fost. La țară j'dovii nu-și mai vând otrava.

...Și totul s'a putut numai într'o lună de zile ! Iar dacă totul poate încă nu e desăvârșit, priviți, mai sus, curcubeul care fâgăduiește marile limpeziri... Adevăr zic vouă, a doua noastră liberare am început s'o trăim !

Toma Vlădescu

Toate drumurile duc la Roma...

Nu vrem să micșorăm importanța nici unui centru diplomatic european și nu subevaluăm pe nici o mare sau mică putere atunci când spunem că toate drumurile duc la Roma, ca sub gloriosul imperiu roman. Geniul lui Mussolini a făcut din Italia cheia de boltă care menține echilibrul european, hotărând asupra destinelor Occidentului și Orientului, Mediteranei, coloniilor și domeniilor.

Antagonismul Berlin-Moscova, prin adeziunea Romei la lupta anti-bolșevică, a devenit o problemă a civilizației, de interes universal.

Cucerirea Abisinie și declararea imperiului au adus Anglia, la tratative, la Roma.

Vizita d-lui Beck, ministrul de externe al Poloniei, mare putere cu o importanță considerabilă în menținerea și organizarea păcii, și întrevederile sale cu d. Mussolini au făcut ca prestigiul Romei să crească mai mult încă.

Hotărârile dela Ankara, rezultând și din pregătirile dela București din Ianuarie, — și în această chestiune în alte împrejurări am putea spune ceva mai mult — au definit și ele autoritatea sporită a Romei în Balcani și în centrul Europei.

În conjunctura actuală, prin urmare, Roma a luat locul Genevei; dar nu în sensul abstract trasat de cei cari nu erau la Societatea Națiunilor nici cel puțin grefierii istoriei făcute în alte părți, ci într'un spirit realist. Și aceasta este enorm.

Iluziile create de Geneva au dispărut și în locul negurilor lor au apărut, în fața „conștiinței universale“, a „securității colective“, drumurile toate cari duc la Roma. Și aceasta este un câștig real — cel mai mare de 15 ani — pentru cauza păcii.

Declinul Societății Națiunilor coincide cu creșterea forței reprezentate de spiritul fascismului; după lunga bătălie dintre cele două lumi, constatăm că azi Geneva nu este măcar un megafon care să amplifice lirismul leșetic al concepției diplomatice ulcerate

de „parlamentarită”. Geneva, „paradis de la folie pure”, cum a numit-o un ironist, firește, printr'o dureroasă potrivire a lucrurilor, britanic, merge spre ultima fază a paraliziei generale. Ca să ajungă aici, a trebuit să treacă, domol, prin mai multe etape de degradare a fanteziei wilsoniene, dovedindu-se în schimb că se menține mereu pe o aceeași linie a neputinței.

Indată după înființarea Societății Națiunilor s'a produs invazia bolșevică în Polonia; când armata roșie amenința Varșovia, Consiliul, pe baza pactului care garantează pacea indivizibilă și stipulează „războiul colectiv contra războiului” nu lua apărarea țării împotriva căreia se încerca un asasinat, ci discuta problema stupefiantelor, ignorând cu desăvârșire drama civilizației care se desfășura sub bombardamentul bolșevic pe teritoriul Poloniei, membră a Societății Națiunilor.

Ca o compensație, în 1923, adunarea generală a S. N. a elaborat un pact zis al asistenței mutuale, care califica războiul drept „crimă internațională”. Prevăzându-se în el doar obligativitatea sancțiunilor economice — dovedite în cazul Abisinie ineficace — pactul lega, în schimb, în mod formal, valoarea lui de... reușita conferinței dezarmării.

Conferința dezarmării, preconizată tot de Geneva, a avut drept consecință înarmarea tuturor națiunilor.

Și cum prin unele părți ale globului izbucniră războaie, cum s'ar spune: în toată regula neputinței geneveze — garanțiile de pace universală au rămas să se încadreze, modest, în pacte... regionale. Ele însă — așa cum a spus un diplomat realist — nu înseamnă nimic dacă nu sunt alianțe speciale incompatibile cu principiile pactului, „securitatea particulară a statelor fiind în raport invers cu fidelitatea lor față de sistemul securității colective”.

Aceasta s'a văzut cu pactul dela Locarno, din 1925, când Briand a crezut că Anglia și Italia își vor muta, în apărarea Franței, frontiera pe Rin, ele garantând relațiile franco-germane, în spirit genevez.

Valoarea acestui pact a apărut în lumină adevărată atunci când a pătruns înțeleapta idee (un pact de garanții sau de asistență e totdeauna o diminuare a securității statelor cari nu-l semnează) că dacă lucrurile se aranjează pe Rin, Răsăritul Europei trebuie să-și caute noi garanții de pace, cari pot fi foarte bine date și de Germania.

Și atunci când acordul franco-belgian a căzut în desuetudine prin reacțiunea Belgiei.

Și atunci când, izbucnind conflictul italo-englez pe tema abisiniană, Anglia a încheiat pactul naval cu Germania.

Și atunci când politica sancționistă a frontului popular a adus

afături de Germania, Italia, a cărei frontieră a rămas tot pe Rin, ca în pactul dela Locarno, dar dinspre partea cealaltă a malului..

Pactul locarnian distrus, frontul popular a căutat alte garanții.

Și le-a găsit la... Soviete.

Astfel s'a ridicat din nou la Geneva steagul „păcii indivizibile“ a „securității colective“ și s'a ajuns la încheierea pactelor de asistență mutuală cu Sovietele.

Rezultatul: războiul democrației contra fascismului, început sângeros în Spania; și pentruca să definim situația pentru oamenii inteligenți cari ne pricep complect, încă ceva: tratatele rele — spune Sainte-Aulaire — scot din circulație pe cele bune, după cum moneda rea scoate din circulație pe cea bună...

Iată, așa dar, cum se prezintă situația europeană, așa cum a fost creiată de Geneva.

Din decăderea spiritului și metodelor instituției pacifiste universale, care de fapt nu-i nici pacifistă și nici universală, se pot trage concluziuni extrem de interesante. Le lăsăm însă pe seama cetitorilor, noi relevând doar că tratativele actuale anglo-italiene arată că toate drumurile duc la Roma, chiar atunci când le parcurgi în sens invers, cum a făcut Anglia atunci când a devenit campioana sancțiunilor împotriva Italiei...

BCU Cluj / Central University Library **Ing. C. Stan**

Indemn vlădicesc

Viața poporului nostru este o împletire admirabilă de armonie între nevoile sale pământești și cerințele cerești, între exigențele imediate ale timpului și cele ale spiritului. Tradiția noastră întreagă nu este altceva decât o continuă dovadă despre această împletire de profunde necesități ale ființei omenești. Iar ca o consecință firească, între domnitorii Statului și capii bisericii a existat totdeauna o colaborare dintre cele mai fecunde pentru binele obștesc. S'ar putea afirma, fără nici o ezitare, că în vremuri grele, cari au făcut să se afirme nenumărații voievozi, s'au găsit totdeauna și figuri mari de ierarhi, cari să-i secondeze în opera lor de propășire și întărire a țării. Istoria noastră națională cu istoria bisericească este, din acest punct de vedere, o strălucită înlănțuire de fapte și acțiuni reciproce.

Nu există nici un voivod, în tot trecutul nostru istoric, care să fi săvârșit acte mari fără concursul a câte unui ierarh de seamă; după cum iarăși nu există nici o operă spirituală bisericească, cu repercusiuni mai mari, fără sprijinul Domnitorului. A existat, așa dar, o întrepătrundere de năzuinți și acțiuni între șeful Statului și cel al bisericii strămoșești. Alături de un Alexandru cel Bun, în strălucitele lui realizări pentru consolidarea principatului Moldovei, stă Mitropolitul Iosif. Tot așa Neagoe Basarab are un real sprijin în Mitropolitul Macarie. Ștefan cel Mare în Teocfist. Vasile Lupu în Varlaam.

Dacă în decursul vitregiilor trecutului nostru întâlnim aceste fericite conlucrări între reprezentanții puterii mirene și celei ecle-siastice, e foarte firesc ca și în vremurile tulburi de azi să se imite exemple mari din trecut, pentru aceeași izbăvire a neamului. În orice caz, șefii bisericii strămoșești, sunt chemați mai mult ca ori-

când să-și dea întreg concursul lor luminat la opera de întărire și înălțare acolo unde șeful Statului o voește.

Urmându-se îndemnurile trecutului plin de glorie, M. S. Regele Carol al II-lea socotind că trebuie o nouă îndrumare în viața publică a făcut, din primul moment, apel și la sprijinul capului bisericii dominante. I. P. S. Patriarh Miron a răspuns apelului regal, luând și conducerea Statului pentru perioada de timp ce se va cere nouilor reforme ale Statului. Rostul primordial al sancțiunii sale în această acțiune politică îl consideră, și pe drept cuvânt, pentru pacificarea spiritelor. În acest sens a conceput și pastora la ce se va citi în Dumineca Ortodoxiei (13 Martie 1938), când Sfânta Liturghie se va complecta cu câteva ectenii și o rugăciune anume formulată. „La această sfântă Liturghie să se citească rugăciuni creștinești de iertare a supărărilor, ce în trecut le-au cășunat unii la alții, de înfrățire, de pace, de unire sub un singur steag, acela al mamei noastre a tuturor, care este scumpa Românie zidită pe jertfele celor mai buni moși, strămoși și fii ai neamului. Aceștia și-au jertfit viața pentru noi cei de azi, nu ca să ne certăm și să ne divizăm în tabere de potrivnici și dușmani, ci ca să muncim frățește întru a face din țara noastră o Românie fericită, bogată, tare înlăuntru și cinstită în afară“.

Incontestabil că îndemnul patriarhicesc este de o adâncă simțire creștinească și românească. Căci ce este mai în nota comandamentelor creștine decât pace și bună învoire între oameni? Și ce poate fi mai patriotic decât unirea tuturor fiilor de același sânge și îndrumarea lor spre unica țintă: fericirea și propășirea țării? De aceea, ne place să credem că acest îndemn va avea răsunet salutar în conștiința fiilor neași. Invocarea puterii Celui prea înalt în acțiunile noastre omenești, este o experiență îndelungată și, adeseori, încoronată de succese. Nu vedem, deci, de ce n'ar fi și de data aceasta, când, într'adevăr, poporul românesc se găsește la o grea răspântie. El este chemat să-și găsească energii noi pentru echilibrarea lui lăuntrică și prestigiul său în afara frontierelor.

Această grijă înaltă nu poate să n'o aibe orice om cu răspundere. Nu discutăm, firește, dacă toate măsurile guvernului au darul să îndeplinească același scop. Adică, nu știm dacă se va isbuti la eliminarea tuturor cauzelor cari au creat atmosfera de marasm pe care o suportăm cu toții. Oricum, scopul urmărit este ideal, iar chemarea în ajutor a Tatălui ceresc este izbăvitoare.

Există, însă, dincolo de neînțelegerile și învrăjbirile dintre frați, cauzate de anumite îndrumări politice — ce se vor stărpiti — și o mare grijă față de străinii îmibuibați, creatori de mari depreziuni morale pe seama autohtonilor. Față de acest rău ce măsuri se iau, se întreabă creștinul adevărat?

Credem, că pentru o cât mai profundă pacificare a spiritelor și o

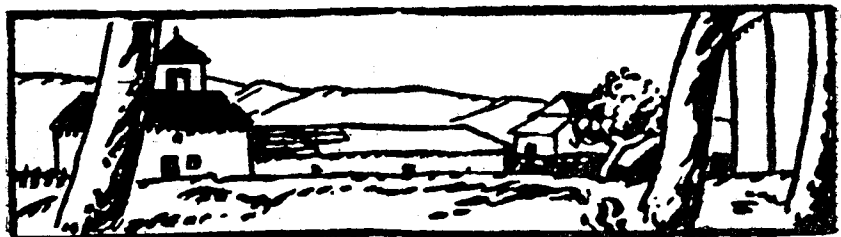
cât mai rodnică conlucrare între fiii neamului nostru, se cere o soluționare bărbătească și acestei chestiuni. Ea nu trebuie să scape din ansamblul reformelor ce tind a se îndeplini. Semnalând ca a-tare utilitatea îndemnului vlădicesc, ne îngăduim a evidenția și o problemă acută și actuală ca aceasta.

Soluționarea fericită și a acestei spinoase chestiuni ar lărgi și adânci reformele actuale ale Statului român, în sensul marilor sale aspirațiuni. Iar conlucrarea ierarhilor bisericeii cu Capul Statului ar aduce încă o verigă de aur la lanțul de realizări fericite ale neamului. Ar fi de dorit, desigur, ca fiii bisericeii strămoșești să fie cu toții pătrunși de îndemnul vlădicesc, îndeplinindu-se un spor atât în rosturile noastre materiale, cât și în cele spirituale. Pe scurt, ziua de Duminica Ortodoxiei să însemne pentru obștea românească o zi de mare destindere sufletească și o piatră de hotar între frământările sterile din ultimul timp și marile năzuinți ale nației românești. Păcii și frățietății colective să-i urmeze apoi adevărate îmbunătățiri materiale și atunci vom putea spera într'o eră nouă, așa cum o doresc toți fiii neamului.

I. L. Gorgan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B u h a r i n

Ca să se poată afirma ca un adevăr, orice idee are nevoie de propagandă și maestrul — de discipoli.

Nicolae Ivanovici *Buharin*, ca discipol al lui Lenin, a contribuit mult la formularea marxismului *leninist*. Multe din tezele extremiste ale leninismului au fost savant teoretizate de către Buharin și cei ce cunosc cugetarea „leninistă” a comuniștilor extremiști din Rusia, pot afirma, fără frica de a rosti un neadevăr, că extremismul leninist este buharinism. Buharin a continuat pe Lenin — în cadrul concluziilor lui marxiste — până acolo unde permite logica și mai ales, greșelile de logică.

În 1918, cei ce citiam în plina revoluție bolșevică, „A. B. C-ul Comunismului” de Buharin, găsim în această Dogmatică comunistă toate concluziile marxismului leninist pe care Lenin le-ar fi putut formula și prezenta integral ca pe ale sale. Iar, dacă mai târziu, prin 1919, în cadrul politic și revoluționar, în toiul luptei civile, când împrejurările istorice cereau nu fidelitate doctrinală, ci abilitate guvernamentală, Lenin ataca pe Buharin și „buhariniști” cu broșura sa „Paralizia comuniștilor de stânga”, gândirea omogenă a maestrului și a discipolului nu a fost nici alterată, nici despărțită în fondul ei, deși pozițiile lor tactice s’au găsit într’un moment dat și într’un mod accidental pe planuri opuse. Ideia leninistă a izbutit mult, foarte mult să devină realitate grație lui Buharin și operei sale, — astăzi, totuși, Buharin stă pe banca acuzaților, mâine va fi executat, și una dintre cele mai grave acuzațiuni este și aceea de *antileninism*.

Apoi, dacă astăzi, există în Rusia o dictatură, ea a fost înfăptuită prin participarea lui Buharin, și dacă tocmai Stalin este dictatorul, această situație se explică exclusiv prin ajutorul, pe care dictatorul l’a căutat, l’a găsit și l’a obținut dela Buharin în vederea dictaturii sale. Și, totuși, astăzi Buharin pierde pentru a fi încercat să omoare pe Stalin. Lămurirea acestor contradicții explică toată

perioada istorică a conducerii statului sovietic din Martie 1923, când moare Lenin, până astăzi, și ne dau indicii să putem judeca cu toate aproximațiile inevitabile desfășurarea revoluției în contra-revoluție, transformarea stalinismului în antistalinism, realizarea sângeroasă a unei antidictaturi, adică a unui „termidor“ al revoluției comuniste, ceea ce înseamnă prăbușirea lui Stalin, după care urmează regimul sau regimurile neprevăzute, dar explicabile prin legea reacțiunii permanente.

* * *

În 1903, se produce la Congresul de la Londra, ruptura socialistilor democrați ruși în două: bolșevici și menșevici. Buharin, înclinat din tinerețe spre extremism, se atașează lui Lenin și rămâne adeptul lui fidel. Pentru ca Lenin să ajungă la conducerea fracțiunii bolșevice s'a folosit de ajutorul lui Buharin. În 1904, a urmat lupta pentru definitivă șefie în social-democrația rusească între bolșevici și menșevici, și dacă Lenin nu reușește să ia conducerea, faptul se datorește tăriei numerice a menșevicilor. În 1905, în timpul războiului și a revoluției, care a urmat dezastrului militar, Buharin este alături de Lenin la Petrograd, trăind, cât era nevoie, în „subsolul conspirativ“. Nici unul, nici celălalt nu au participat la „revoluția menșevică“, condusă de Troțki. „Suntem marxști inatacabili“ — spuneau Lenin și Buharin, râzând de revoluționarii „idioti și ignoranți“. După avortarea revoluției troțchiste din 1905—1906, Lenin și Buharin dispar în străinătate, ca emigranți, împreună cu marii bolșevici, pe cari i-am văzut în zilele noastre, rând pe rând pe banca acuzaților. În timpul exilului, în anii până la izbucnirea războiului, Buharin a luat parte ca neîntrecut dialectician marxist și leninist la lupta lui Lenin împotriva menșevicilor. Amândoi susțineau că revoluția în Rusia este necesară.

Ea trebuie să fie *politică*, adică să dea proletariatului dictatura, și trebuie să mai fie *socială*, adică să realizeze statul comunist și o viață socială comunistă. Menșevicii se mulțumeau cu simple reforme economice în folosul clasei proletare, râzând la rândul lor de „halucinațiile“ leniniste. În lupta de idei, desigur — biruința intelectuală a fost permanent de partea lui Lenin și a lui Buharin. În timpul războiului mondial, Buharin predica prin ziarele socialiste din străinătate — mai ales în Statele-Unite — teza lui Lenin: „transformarea războiului imperialist în războiu civil“.

În 1917, după detronarea Zarului și începerea revoluției „democratice“ a lui Chereșchi, Buharin este alături de Lenin defetist. „A apăra țara, înseamnă a apăra pe capitaliști“. Încă în primele zile după întoarcerea lui Lenin în Rusia, constituindu-se definitiv comitetul central al partidului comunist rus, Buharin este ales mem-

bru. Acesta era marele comitet al defetismului și al revoluției universale.

Aici, în comitetul Central, în 1917 prin Iulie, când revoluția își pierduse frâna democratică, tinzând a se preface în anarhie, începe desbinarea tuturor leaderilor partidului comunist, și nu a fost vreodată situație grea sau importantă, pe care acest comitet să o fi putut examina obiectiv și pentru care să fi putut lua o hotărâre unanimă. Când astăzi se face vreunui acuzat învinuirea de antileninism — și toți foștii membri ai comitetului central sunt acuzați în procesele sgomotoase din Rusia — se deschid procesele verbale din timpul ședințelor de atunci, și se extrage argumentul necesar. Ce explicabilă este divergența trecătoare de păreri în toate deliberările colective și, mai ales, divergența de păreri între bolșevicii cari stăteau în vâltoarea unor realități, pe care ei nici măcar profetic nu le prevăzuseră, nefiind în stare a le formula măcar teoretic.

Nimeni nu se înșală mai mult decât doctrinarii când se găsesc în toial noilor situații și în fața unor realități cu totul deosebite de proiecțiunile lor teoretice.

Când se va începe — odată și odată se va începe și acest proces al lui Stalin! — va fi și el acuzat de antileninism, deoarece nu odată a fost și el contra lui Lenin în ședințele comitetului central din 1917.

Divergențele între Buharin și Lenin încep în timpul conspirației pentru lovitura de stat. „Eram în ședință — scrie Buharin — și tactica noastră părea indicată în sensul dezvoltării propagandei și a agitației noastre în vederea unei rebeliuni armate“.

Lenin era de altă părere: un lucru este propaganda, și altceva este revoluția ca acțiune! „Veți fi trădători și ticăloși dacă nu veți trimite pe toți membrii delegațiilor noastre bolșevice în fabrici și uzine pentru a organiza pe muncitori“ — striga Lenin. Iată un caz din miile, când Lenin era mai extremist decât noi toți — mărturisește Buharin.

În Ianuarie 1918, Buharin este din nou în dezacord cu Lenin pe chestiunea păcii dela Brest-Litovsc. Revoluția, deabia în vârstă de 2 luni, stătea în fața ultimatumului armatelor germane. În comitetul central din nou desbinări: Buharin propune ca revoluția să atace armatele victorioase ale nemților. „Nicio pace cu imperialiștii germani!“ striga el. Troțchi, care aștepta, dar nu vedea izbucnind fulgerător revoluția în Germania, propunea: „nici pace, nici război!“ S'a impus formula și hotărârea lui Lenin: „pace cu orice preț!“ Defetismul lui Lenin a triumfat.

Războiul fu pierdut, condițiile germane primite, revoluția salvată.

Acum începe ascensiunea lui Buharin în noul stat comunist.

El este membru al comitetului central al partidului, el este membru al Biroului politic, organul suprem de conducere a revoluției și a statului, conducătorul ideologic al internaționalei comuniste, al cărei șef nominal era Zinoviev, înfârsit — el se înfățișa ca oratorul oficial al autorității în stat și gânditorul inatacabil al statului comunist. În timp ce Lenin conducea — (cum se conduce un stat) — într'un mod oportunist, sacrificând concepții și dogme, Buharin avea toate posibilitățile să alcătuiască doctrina pură a leninismului revoluționar sau a marxismului leninist — lucruri, la care Lenin s'a gândit foarte puțin în timpul când era angajat cu toată genialitatea sa oportunistă în războiul civil și în procesul primelor transformări revoluționare. Se produsese o despărțire foarte evidentă între pragmatica revoluționară a lui Lenin, ca șef de stat în formare și între doctrina leninistă a lui Buharin, ca gânditor abstract și teoretician fanatizat de formule, de prognoze și de soluții. Când în 1924 moare Lenin, Buharin se vede dezarmat prin gândire pură și izolat față de voințele țării de oțel, ale acelor cari fără doctrină și fără prognoze — dar mereu în numele lui Lenin și al leninismului — luptau pentru cucerirea revoluției, a noului stat și a tuturor pozițiilor de comandă. Când moare Lenin în Martie 1924, Buharin vede că într'o clipă se constituie pe câmpul inter-regnului politic, la o parte triumviratul Troțchi-Zinoviev-Camenev, adică triumviratul celor trei ovrei, iar de altă parte statura lemnoasă, cu fizionomia ironică, cu ochii ca măslinile aprinse, cu mustata de sărman a lui Soso, Iosif Vișarionovici Dgiugașvili, zis Coba, zis Stalin, teroristul înspăimântător din subsolul revoluționar, acum membru în Comitetul Central și o, oroare! — secretar general al partidului. Acesta este primul moment în viața lui Buharin, când în situația aceasta extraordinară, el nu și-a putut găsi nicio situație nici măcar teoretică, un fapt capital în viața lui, din care au purces succesiv toate oscilațiile lui și din cauza căruia a ajuns prin umilinți și trădări la moartea fizică de azi.

* * *

Până în anul 1928, Buharin a contribuit cu toată autoritatea sa în partid la ascensiunea lui Stalin. El a fost un fel de secretar particular al secretarului general, a fost inspiratorul lui în găsirea soluțiilor, a fost un animator al poftii de dominație al lui Stalin. Nu era vorba pe atunci de soarta revoluției rusești sau de cea mondială, ci de problema puterii.

Epigonii lui Lenin, ca toți epigonii, se gândeau mai mult la sine, decât la „testamentul revoluționar“ al defunctului șef. Cu ajutorul lui Buharin, Stalin a înfrânt rând pe rând pe Troțchi, care îi era în fond un adversar redutabil. Apoi a compromis pe Zinoviev, pe Camenev și pe toți aderenții „triumviratului“ ovreesc. După ex-

pulzarea lui Troțchi, Stalin rămâne stăpân pe partid și pe biroul politic. Rămânea să fie stăpân de fapt al armatei roșii și al întregului stat sovietic. Avea însă în față două „opoziii comuniste“ — cea de stânga, pe care trebuia să o distrugă după alungarea șefului ei, și cea de dreapta, care acum începea să se fortifice și să absoarbă elemente noi și numeroase.

În olimpul sovietic începe lupta între zeii comuniști. Buharin începe să-și trădeze „stăpânul“ intrând în acord conspirativ cu „stânga“ în calitate de șef al dreptei. I se alătură și *Tamschi* conducătorul sindicatelor roșii. Când Buharin izbuti să facă un program de acțiune împotriva lui Stalin, fu trădat de Zinoviev și Camenev, cari se luptau — „târându-se pe burtă“ — să recapete bunăvoința lui Stalin. Prins cu actul trădării, Buharin a demisionat din comitetul executiv al Cominternului și dela conducerea „Pravdei“. În curând Buharin e îndepărtat și din Biroul politic. Care erau păcatele lui mortale?

Formularea lor trebuia să fie teoretică.

El a deviat dela linia oficială a partidului comunist, negând și neacceptând principiul fundamental al comunismului stalinist care afirma că lumea capitalistă trece printr'o epocă de adânci zguduirii și printr'o surdă luptă de clase; statele europene sunt la marginea prăpastiei și stau aproape de revoluția socială, care în curând va înghiți universul burghez. Buharin, din contra, nu vedea nicio criză a capitalismului și nu prevedea nicio revoluție mondială: pe el îl interesa ambianța rusească, aproape în întregime distrusă de „constructivismul“ socialist. Din aceste teze teoretice rezultau și concluzii drastice pentru Stalin și Buharin.

Primul susținea posibilitatea realizării comunismului într'un singur stat, deși înconjurat de un univers capitalist; Buharin refuza această concluzie, susținând ideea că, din moment ce nu poate izbučni revoluția mondială, zadarnică este încercarea să fie creiat un stat comunist, care va sucomba încă la începutul său: reformele în domeniul agriculturii și a industriei sunt primejdiioase, trebuie să se renunțe la ele mergând totuși spre socialism „în pas de broască țestoasă“. Cu alte cuvinte, Buharin ca conducător ideolog al opoziției de dreapta cerea înapoierea la formele vechi ale burgheziei capitaliste. Atunci guvernul dă un comunicat: „la al 12-lea an al puterii sovietice, tov. Buharin cere capitulare în fața elementelor capitaliste pe toate fronturile constructivismului nostru socialist. Opoziția din sânul partidului nostru și-a găsit în tov. Buharin liderul și teoreticianul său. Iar opoziția aceasta a devenit centrul de atracție al tuturor elementelor desprinse din comunism în mișcarea comunistă universală“.

Buharin trebuia să tragă consecințele.

Scos din posturile de comandă, spionat în deaproape, trebuia

sau să piară, sau să se pocăiască. Și s'a pocăit. În 1932, cu ocazia unui jubileu al lui Gorki, Buharin publică un articol în „Pravda” în care laudă hiperbolic pe Stalin vorbind mereu însă de Gorki. În ședința plenară a comitetului central din Ianuarie 1933, Buharin are permisiunea să vorbească și să ceară ca „toți comunistii să se strângă în jurul lui Stalin, această energică figură de fier și să meargă înainte, ca frați de arme, ca soldați ai glorioasei coorte a comunismului sub lozinca: Victorie prin Stalin!”. „Trebuie să ducem o luptă de exterminare a deviațiilor spre dreapta, o deviație care rămâne primejdia principală pe drumul constructivismului socialist”. Pentru a-și salva situația, Buharin se pocăiește astfel:

„Tovarăși, trebuie să spun după cuget, cu toată hotărârea, că nu caut să mă spăl înaintea partidului, că nu mă ascund în pădure. Sunt vinovat. Și vina mea e mult mai grea decât a oricărui alt tovarăș din cauză că eu eram furnisorul ideologic al formulelor, care treptat au creiat opoziția de dreapta. În ultimii trei ani am dovedit justetea liniei partidului. Acum chestiunea e una: cu partidul sau contra lui, de oarece poziții intermediare nu există”.

Totuși, după această pocăință, patru ani dearândul Buharin a conspirat împotriva lui Stalin. Cum, de altfel, au conspirat toți aceia, cari nu puteau suporta pe Stalin, ca „urmaș al lui Lenin”. Dar, conspirația nu este în fondul ei altceva decât un reflex uriaș al întregului popor, un protest grozav împotriva unui constructivism, care stăruie să mențină viața pe planul defectuos al celui mai înspăimântător absurd. Din acest punct de vedere, conspirația lui Buharin își găsește justificarea firească în reacțiunea naturală, pe care cugetarea și instinctul național o formulează în mii de feluri împotriva teribilei opresiuni. Stalin conspiră împotriva Rusiei cu puterea în mână, distrugându-i toate posibilitățile de normalizare. „Opozițiile” antistaliniste conspiră cu riscul vieții pentru a normaliza viața pe principii fasciste, adică în acord cu bazele solide ale capitalismului modern. Luptă va continua între Stalin și Rusia, oricâți conspiratori vor mai fi executați. Buharin pierde măcar cu această glorie, de a fi reacționat împotriva despotismului mortal al lui Stalin.

G. M. Ivanov

Pe marginea unei conferințe

Am ascultat, la Societatea Centrală Agricolă din București, o conferință instructivă care actualizează rostul viitor al rămășițelor marelui proprietăți agricole și rolul marilor proprietari în viața economică. Conferențiarul, d. Ion Marian, agricultorul de profesie, a făcut o curajoasă spovedanie publică despre ceea ce crede d-sa că trebuie făcut pentru ridicarea agriculturii noastre, atât de înapoiată și atât de mașter tratată.

Am rămas impresionat de această conferință dintr'un îndoit motiv: întâi, fiindcă vorbitorul s'a abătut dela obiceiul consacrat al atâtor agronomi, de a emite teorii de cabinet, scoase din cărți savante, sau sprijinite pe exemple din alte țări. Modul cum a expus lucrurile îți dădea impresia, că procesul elaborării spirituale s'a făcut în cursul unui voiaj, dela moșie și până în sala de conferințe în care, oratorul a rezumat în gând fazele producției agricole, la moșia proprie, ca și în satul oltenesc unde e situată, scoțând în relief lipsa îndrumării și ajutorului de sus. Și, examinând filiera de valorificare a produselor agricole, a tras învățături practice pentru politica agricolă a țării. Ajungând la București conferința a fost elaborată gata. Auditorii l'au răsplătit din plin pentru sfaturile atât de foloșitoare pe cari le-a împărtășit.

Bănuesc că acesta trebuia să fi fost procesul de elaborare fiindcă, acum un an, același lucru s'a petrecut și cu mine și, ciudat, tot în legătură cu d. Ion Marian. Am avut cinstea să fac și eu parte dintr'o mare și distinsă comisiune de anchetă, condusă de înșuș ministrul de Agricultură de pe atunci și care avea de scop să viziteze progresele agricole obținute de d. Ion Marian pe moșia sa din Piatra Olt. Timp de o jumătate de zi ne-am plimbat prin lanuri bogate și turme de vite, în timp ce conferențiarul de azi ne explica tot ceea ce ni se înfățișa înaintea ochilor. Impresiile culese au fost

atât de puternice încât, luând trenul spre București, mi-aduc aminte, că nu am mai discutat cu nimeni. Căci gândurile mele rămăseseră la Piatra Olt, unde, mi-a fost dat să văd la un român, „rânduială ca la neamț“... A doua zi am dat la tipar impresiile culese la Piatra Olt. De aceia m'am dus să ascult și conferința de care vorbim.

Concluziile conferințarului au fost următoarele:

Agricultura noastră poate fi rentabilă, dacă va fi multilaterală, cuprinzând în special creșterea vitelor. Dar mării proprietari vor trebui să stea la volanul tractorului, dacă nu la coarnea plugului, iar nu la oraș.

Proprietățile mari, exploatate rațional, ar putea avea o influență binefăcătoare asupra țărânimii noastre care, nu învață decât *de visu*, prin imitație. Ar trebui însă ca statul să știe utiliza pe acești agenți agricoli fără plată în desfășurarea politicii sale. În orice caz, statul va trebui să renunțe la politica greșită de până acum de a îndruma agricultura prin agronomi birocrați și lipsiți de experiență.

Convîngerea noastră este că, în viitor, rolul marilor proprietari depășește cadrul strict agricol, în care s'au mișcat până în prezent, misiunea lor fiind de a se deplasa și socialmente devenind, cu vremea, un element dinamic în domeniul comercial și chiagul viitoareii clase comerciale agricole, românești.

În acest scop, mării proprietari dispun de aproape toate elementele principale: cunosc producția agricolă; au cultură care, constituie un element indispensabil în comerțul vitelor noastre. Câtă vreme își valorifică, în țară sau peste frontieră, produsele proprii, ei nu au nevoie de nici un fel de finanțare, ceea ce constituie o piedecă de neînving la clasa comercială existentă.

Ar mai rămânea să cunoască comerțul internațional, la produsele agricole, ceea ce li se impune și ca producători, căci producătorul din zilele noastre nu poate produce decât ceea ce îi cere consumatorul și în forma dorită de acesta. În această privință însă, le stau într'ajutor o seamă de împrejurări cât se poate de prielnice, mai ales în ce privește piețele din Apus. Cel ce cunoaște condițiile unui export agricol pe bază de contingente fixe, marfa vânzându-se în târg oficial apărat de concurență excesivă (*geschützter Markt*) știe că, dacă marfa este bună, surprizele sunt cu desăvârșire excluse. Valorificarea pe aceste piețe nu constituie nici o filozofie. Exportul făcut în aceste condițiuni propriu zis se reduce la formalitățile vamale și valutare pe cari le fac casele de expediție.

Desigur, o îndrumare în acest sens ar putea veni și din partea statului. Această intervenție ne-o închipuim prin creierea unui instrument comercial întemeiat cu capital de stat, care să le dea direcție în caz îndrumarea comercială, să facă legătura între producă-

torul român și consumatorul străin, și în caz de nevoie, să finanțeze pe cel ce se simt destul de tari pentru a păși pe calea largă a comerțului agricol, sub toate formele lui.

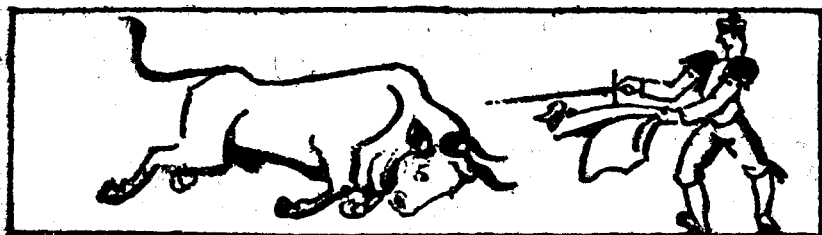
De altfel, creerea unui asemenea instrument se impune și din motive pur comerciale. Nu odată țările importatoare, ele însele cer să exportăm printr'o singură mână, cum este cazul Germaniei, de pildă, la anumite mărfuri cari constituie monopol de stat, sau chiar și în Cehoslovacia. În afară de asta, exportul concentrat, fie și numai nominal, înseamnă o sumă de avantagii și pe cari, exportatorul singuratic nu le poate avea. Printr'o valorificare pe această cale s'ar putea obține avantagii de aproape cinci la sută asupra valorii brute a mărfii, la comerțul în comision, ceace nu este de neglijat, mai ales atunci când politica unor state importatoare este de a ne elimina de pe piața lor, creindu-ne condiții de nerentabilitate pe căi cu totul artificiale. Cinci la sută asupra cheltuelilor măresc marja de câștig a exportatorului, ceace, în definitiv, se repercutează asupra prețurilor din țară și asupra producțiunii agricole.

Insemnând aci aceste câteva reflecții întregitoare a unei conferințe agricole, am fi prea fericiți dacă ele ar avea darul de a fi încadrate în conferința celui ce a rostit-o. ca și în mintea celor ce au ascultat-o.

P. Nemoianu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Decesul țărănimii de operetă

Iscoade pricepute se îndreaptă acum spre drama țărănească. Dar este mai ales, o tendință literară numai, cu puternice simpatii pentru a dureroasă realitate necercetată încă până astăzi. Fără istorie, trăind viața ca pe o fatalitate, acceptându-și soarta cu o teribilă resemnare orientală, satul românesc n'a cunoscut marile furtuni care se plimbaseră sinistru peste creștetele sale.

Clipele eroice, vecine cu nebunia s'ar putea spune, sunt multe în trecutul nostru recent sau mai îndepărtat și ele au fost pe rând cântate, îmbrăcate în straie de strălucite versuri nemuritoare. Eroismul acesta năprasnic era parcă rupt din taina unei păgânătăți cumplite, o prelungire stranie a vitejiei dacice, care se rupea vulcanic din umbra cimitirelor, ca să se răsbune sălbatec împotriva tuturor uitărilor istorice. Dar nu era o conștiință care să rânduiască simetric eforturile spre ideal. Țărănimea trăia instinctiv o lege a sângelui, în vinele sale curgea o origină care nu putea să moară — dar numai atât.

Cine deschide paginile trecutului rămâne surprins de totala neînțelegere a țărănimii românești față de multele probleme politice a căror siluetă ispititoare se înfățișa privirii ei. Țăranii au fost absenți din mișcarea lui Tudor Vladimirescu, n'au luat parte la revoluția din 1848 și nici chiar marile reforme puse la cale de Domnitorul Cuza nu li-au stârnit prea mult entuziasmul. Independența și votul au trecut fără emoții, ca o grăbită vedenie venită de nu se știe unde. Elitele intelectuale și politice, care prezidaseră aceste acte mari, ameițite de beția progresului pe care ele l-au priceput, nu se străduiseră să taie câteva ochiuri de lumină într'o lume obișnuită cu robia și supunerea oarbă față de nemiloșii stăpâni din vremuri uitate. Țăranii noștri nu și-au cucerit drepturile politice. așa cum s'a întâmplat în alte părți.

Vor veni poate timpuri noi când istoria românească va fi obligată să introducă în paginile sale și această biruință, smulsă prin

violență, dar astăzi noi sântem constrânși să constatăm o absență, regretabilă sau nu, dar existență.

* * *

S'a reproșat partidelor politice, întemeiate pe ideia democrată, că trec sub tăcere problemele sociale. Din diversele călimări exegetice a curs foarte multă cerneală zănatecă și tot felul de calomnii au stropit viața noastră publică. De data aceasta însă învinuirea era justificată. Vechile partide au pus căluș în gura revendicărilor sociale — și n'ar trebui poate să amintim aici decât criminala atitudine a cutărui partid din vremea răscoalelor țărănești, când, împrejurul unui nebun care ținea predici anapoda în Cameră, se adunaseră, în chip de sfântă coalitie asasină, toate grupările care voiau să răpună năzuințele țărănimii...

Fără orizonturi politice, țărani români au avut totuș o limpede viziune a drepturilor lor sociale. Două momente caracteristice, hotărâtoare poate pentru destinul lor, au mobilizat pe țărani în năvala spre descătușare: revoluția lui Horia și răscoalele din 1907. Atât numai, dar e suficient ca să desfacem din vâlmășagul întâmplărilor anarhice, o psihologie care se pitește atât de discret în culele unei ermetice discreții. Horia n'a urmărit scopuri politice în războiul lui contra jandarmului unguresc. Mulți istorici s'au căznit să facă din revoluția lui Horia o mișcare națională. Ideia de neam nu fusese decât un pretext. Alte suferințe, mai adânci și mai sângeroase, îmbrânceau pe săracii din țara de cremene să se ridice din cenușe ca o vâlvătaie apocaliptică, nimicind în drumul lor toate rezistențele cesaro-crăiești. Horia mergea cu Viena, împotriva grofilor și perceptorilor maghiari.

Mai aproape de noi, țărani Vechiului Regat s'au sculat în 1907 ca să dărâme arendașii și proprietarii netrebnici. „Noi vrem pământ“, au urlat desculții satelor întunecate și din țărână au tâșnit pumnii încheștați, coasele răsbunării și toate furcile dreptății care nu se lăsa dobândită altfel. Răscoala s'a aprins cu o furie nebănuită încă, dar a fost tot atât de repede înăbușită. Avea însă un caracter social, nu lupte pentru idei îmbrânceau țărănimea noastră să se arunce în vâlmășagul revoluției, ci foamea, logica burților flămânde și icnitul de desnădejde al nemâncăților.

* * *

Am răsplătit cu nesfârșite aplauze elogiul făcut pe seama satului românesc la Academia Română. Fraze savante, măgulitoare și foarte literare se trudeau să pună în evidență frumusețile rurale și să tragă o fășie de lumină peste epopeia țărănimii române.

Poeții și romancierii, pictorii și muzicanții, toți deavalma s'au străduit să pună în versuri și pe note, în descripții și pânze fără moarte, admirabila strălucire a unui sat îmbrăcat în cele mai fru-

moase podoabe. Alecsandri vorbea cândva de Rodica. Marele Coșbuc de Zamfira.

Duiliu Zamfirescu a scris cel mai cald roman care se poate așterne pe hârtie. Multe plăvase geniale s'au risipit în omagierea țărănimii. Orașul, cu lipsa lui de spațiu și cu această tiranie a zidurilor, a impus scriitorilor o literatură facilă, de duioase romane inutile de fierbînți. Scriitorii și poeții au zugrăvit cu iubire o icoană a satului, patetică și mincinoasă. Cel mai cumplit vrăjmaș al țărănimii noastre a fost literatul care n'a știut să vadă altceva decât basmul lirismelor seducătoare.

Satul românesc mai este încă o mare necunoscută. Detectivii psihologiei au încercat să determine un caracter care se ascunde însă cu prudență în fața oricăror cercetări mai indiscrete. Dar aceste lucruri se limpezesc treptat, cu vremea și nu o anumită ofensivă culturală și monografică poate despica un suflet atât de complex și de adânc. De aceea să căutăm alte drumuri pentru înțelegerea țărănimii.

Pentru prima dată în istoria noastră literară un scriitor îndrăznește să privească realitatea rurală în cel mai dramatic aspect al ei. Romanul lui Cezar Petrescu desvăluie o tristă durere. Nu însă o critică literară înjghebăm noi aici, ci altceva: un îndemn pentru scriitori, pentru sociologi și pentru gânditorii politici. Ridicarea satului românesc începe dela înregistrarea sinceră până la cruzime a realității. Țăranul român e o foarte variată problemă: de gramatică, de igienă, de hrană, de closet, de sifilis și tuberculoză, de mortalitate infantilă, de rachiou și mămăligă, de lapte și de superstiție.

Intrarea țărănimii în amvonul civilizației trebuie să fie precedată de o nouă desrobire a ei din obezile servituii economice, eliberarea ei de sub cisma analfabetismului și ignoranței.

* * *

E ceasul acum, când putem cânta prohodul țărănimii de operetă. Pe ruinele decorului de carton se înalță realitatea tragică a unei vieți care nu cunoaște decât durerea și umilințele. Sămănătorismul însuș, ca mișcare de idei, n'a fost altceva decât o zadarnică și naivă romanță. Iar mișcarea țărănistă, transformată în program de partid, a fost, la rândul ei o tristă șarlatanie, pusă la cale cu dibăcie de oameni cari nu puteau, prin origină și educație, să priceapă viața nepătrunsă din umbra satelor românești.

Intrați în literatură, așa cum sunt ei, acolo în inima negurii, flămânzi, încruntați, desbrăcați și roși de boale, țărani vor putea aspira la un alt destin. Elitele intelectuale și cele dela cârmă vor avea în fața ochilor, adevărul întreg și sfâșietor al unei țărănimii care nu merită ofensa multelor poezii feerice, scrise pe seama ei.

I. P. Prundeni

Reglementarea presei

În lumea ziaristică se vorbește de câțva timp cu multă insistență despre intențiunea guvernului de a reglementa presa. La începutul acestei săptămâni consiliul de miniștri a și luat o primă măsură: „ziarele sunt considerate întreprinderi comerciale și ca atare sunt supuse îndatoririlor legale de a-și prezenta registrele, cari dovedesc origina fondurilor ce întrebunțează“.

Din această hotărâre, care desigur va mai fi urmată și de altele în materia scrisului cotidian, decurg o mulțime de consecințe. În primul rând, din punctul de vedere al instituirii lor, ziarele nu pot fi decât întreprinderi comerciale. Ele ar semăna, în regimul ce li s'a creiat, cu o editură, care urmărește un câștig material de pe urma mărfii expusă publicului să o vadă, să o placă și să o cumpere. Credem că acest aspect comercial ce se dă apariției unui ziar poate prejudicia oarecum laturei de apostolat pe care o au în preocupările lor cele mai multe din ziarele ce apar. Dacă un ziar este bun și se dovedește de utilitate publică, atunci lumea îl caută și îl cumpără. Între elementele atractive la un ziar intră și ideologia acelor cari se asociază pentru a-l redacta, intră și apostolatul ideii pe care ziarul o înscrie pe firmă, să spunem așa ca articol principal al comerțului său. Lumea vrea desigur informație cât mai multă, cât mai exactă și cât mai amplă, dar mulți din cititorii unui ziar nu se mulțumesc numai cu mica publicitate, cu faptele diverse, cu rubrica deceselor sau cu știrile oficiale. Cititorul vrea să mai găsească și articole de atitudine în diversele probleme la ordinea zilei. Acest lucru îl făceau și îl fac ziarele politice. Or este știut că niciodată în România ziarele politice n'au dat beneficii; dimpotrivă, ele au înregistrat totdeauna mari deficite, acoperite în parte prin sacrificiile patronului, iar în rest prin subvenții, fiindcă publicitatea comercială a acestor ziare este cu totul redusă, iar din prețul vânzării nu se scoate nici costul hârtiei. Ca întreprindere comercială, un ziar de idei este sortit să lucreze într'un continuu deficit și atunci, când se știe de la începutul întreprinderii că din ea va rezulta numai defi-

alte materiale, calificarea de întreprindere comercială ce se dă unui ziar nu mai corspunde definiției de până azi a comerțului, care are ca scop principal beneficiul material.

* * *

Dar gândul reglementării presei și a profesiei de ziarist nu este rău venit. Presa a ajuns azi o putere atât de simțită, încât o orânduire a activității ei este necesară. Scrisul cotidian se ocupă de tot cuprinsul vieții de Stat, ca și de fiecare amănunt al activității sociale. Un ziar oglindește manifestările opiniei publice, prinde în imagini și cuvinte tot ce se întâmplă în lume și în țară, analizează fapte, discută evenimente trecute și prezente, uneori tinde a prevedea întâmplările viitoare și le pregătește drumul, dă îndemnuri după principiile și conceptele pe cari le-a îmbrățișat, creiază curente, determină noi condiții de viață, înalță oameni sau prăbușește într'o clipită situații ce se credeau de nesdruncinat, cu un cuvânt trece prin filtrul discernământului lui tot ce privește viața omenească dintre hotarele țării sau din lumea întreagă. Scrisul, ce se desfășoară pe pagini fie de revistă fie de ziar, trebuie supravegheat și îndrumat de autoritatea supremă căreia îi revine în primul rând grija și răspunderea ordinii în viața colectivă. Dacă pornim de la principiul că orice activitate individuală sau colectivă trebuie întreprinsă avându-se în vedere în primul rând utilitatea generală, scrisul trebuie prin forța lui să fie o putere concurentă alături de sforțările autorității, pentru ridicarea nivelului social și individual al populației căreia se adresează. Așa fiind și dacă actualii conducători ai țării intenționează reglementarea presei pe acest drum, nu avem a ne plânge că se va merge la punerea în ordine a profesiei ziaristice.

Unii, dornici de o libertate deșchisă, nu așteaptă cu prea multă bucurie o măsură de cumițire a condeilor svăpăiate cari își înmoae pana mai mult în călimări cu otravă decât în lumina minții și în căldura sufletului cu iubire de aproapele. Este momentul să arătăm acestora, că a trecut vremea îmbătătoarelor formule mai mult libertine decât libertare, cari își aflaseră un culcuș comod pe așa zisele drepturi naturale ale omului.

* * *

Trecând la excrescențele parazitare din domeniul scrisului, nu putem să nu ne aducem aminte de fondatorul acestei reviste și de inspiratorul scrisului nostru, care este premergătorul reglementării presei. Presa este o chestiune a noastră, a marelui familii a neamului. În ea nu au ce căuta jupânii cu călimările în brâu, cari fac din această hrană spirituală de toate zilele un negoț ca oricare altul. În ziaristică nu au ce căuta zarafii, fiindcă presa este un

templu de gândire, de prefacere și înoire sufletească spre cele bune, un izvor către care cel însetoșat de înălțare spirituală aleargă să soarbă puteri proaspete și înviorătoare.

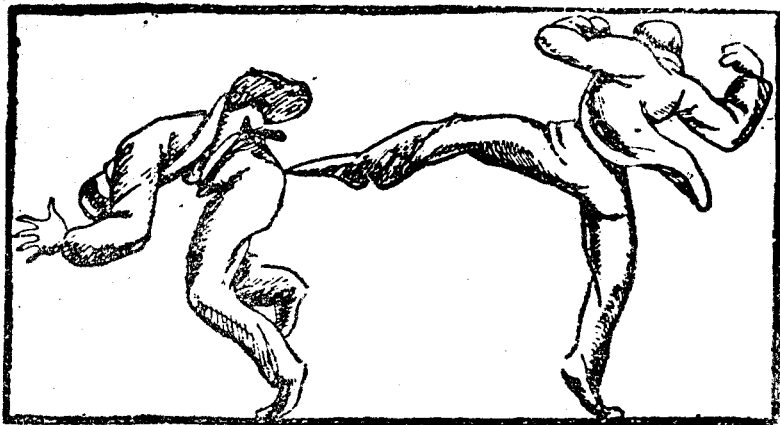
Ideea aceasta dominantă, pe care marele apostol al idealurilor naționale o brodează pe fondul nevoilor românești, a fost determinată de abuzurile desfrânării ce s'a întins în presa românească în deosebi după război. În ultimul timp elementele străine de sufletul poporului românesc, dușmane aspirațiilor noastre naționale, au ajuns să pună aproape cu totul stăpânire pe tipărițele românești. Presa devenise un negoț odios, care punea la vedere numai ceea ce era dăunător individului și societății. Otrava a fost dozată cu îndemănare, iar când s'au văzut ravagiile toxicului, era prea târziu să se mai ia vreo măsură pe căile evolutive.

Regimul ce se anunță, deși nu-l cunoaștem, pare a fi un fel de operație până în rădăcinile cangrenei. Noi dorim extirparea radicală a răului, dar am dori ca ea să nu atingă și organele sănătoase, cari azi nu au prea multă vigoare în fața unei medicațiuni prea puternice, tocmai fiindcă au fost sufocate timp îndelungat de cuiburile parazitare.

Măsurile sunt ușor de luat. Sunt știuți toți acei cari au trăit din șantaj sau din exploatarea slăbiciunilor. Sunt cunoscute zierele instituite în vederea prostituției ziaristice. Sunt ușor de găsit în atâtea pagini trecute numele tuturor acelor cari au invadat presa, fiindcă nu aveau o profesiune și nu fiindcă erau călăuziți de o flacăra lăuntrică. O reglementare este necesară dar ea să nu atingă și să nu ucidă ceea ce a mai rămas bun în această instituțiune.

Gr. Diaconu

I n s e m n ă r i

APARE PAUKER! — În procesul dela Moscova a apărut un nume cunoscut nouă: Pauker.

Pauker se știe, a fost în România, de unde a fugit. El a condus, direct și indirect, multă vreme ziarurile „Adevărul” și „Dimineața”, suprimate de d. Octavian Goga.

Iagoda a arătat că acest infect jidan, fost dirijor de opinie publică și care ne dădea nouă lecții de apărare a intereselor românești, a fost cel mai intim colaborator al său.

Pauker a devenit în Rusia șef al departamentului operațiilor din G.P.U. Departamentul acesta al „operațiilor” era departamentul care executa crimele.

În această calitate Pauker a pregătit atentatul contra lui Ieșov, succesorul lui Iagoda la G.P.U.: a asasinat pe Mejinski, pe Gorki și Peșcov; a avut legături bănești cu Troțki; a ucis pe Kuibicev — și, desigur, a omorât pe încă alți mulți „tovarăși” mai mărunți.

Setea de sânge a lui Israel este,

orice s'ar spune, remarcabilă!

Rudele lui Pauker din București regretă, desigur, sincer, că nu mai apare „Adevărul” și „Dimineața”. Desigur că ele protestează împotriva adversarilor Paukerului lor, dar e tot atât de probabil ca să se găsească pe cealaltă baricadă a crimei bolșevice, de partea stalinistă.

ÎȘI ARATA URECHILE. — Șabăgoimi; dela „Semnalul” au lăsat să apară în n-rul de Miercuri 9 Martie această obrăznicie iudai-că:

„Abuzurile făcute sub guvernul Goga-Cuza au ridicat o chestie nouă: raporturile dintre stat și presă. Sub guvernul de patruzeci de zile s'au săvârșit în adevăr acte de arbitrar (taci moi!) Între altele, miniștrii de atunci au uns cu permise de ziaristi o serie de oameni ai regimului”.

Dobitoac! ține cu orice preț să-și arate urechile. Vrea să injure pe Goga și Cuza și găsește că chestia presei jidovești este nouă. Se vede că e proaspăt ieșit din maghernițele pline de ploșnițe din strada Lazăr. Mărginit ca toate stârpiturile lui Iuda, pistruiatul scrib își închipue că toată lumea e tâmpită ca el. Guvernul Goga-Cuza n'a ridicat chestia presei infectate de jidani, ci a rezolvat-o, aplicând șantagiștilor piciorul la partea cu care gândesc și aruncând otrepele jidovești din Sărințar și din alte părți la lada de gunoi.

Aceiaș lume românească știe că permisele de ziarisți au fost luate de guvernul Goga-Cuza dela lăpădăturile din Ghetu, pentru a le împiedica să-și mai facă negustoria de fulgi și haine vechi, colindând țara cu bilete de liber parcurs de ziarisți. Și această lăme a aprobat cu entuziasm gestul celor ce au arătat că exrocii scrisului pot fi puși la locul lor.

Reglementarea presei se va face. Va trebui să se facă, pentru că vedem că Schreib-Moritz începe să-și arate urechile blegi. Și mâine-poimâine ne trezim căncepe iarăș să terorizeze. Reglementarea presei se va face acum mai mult ca oricând. Pentru că actualul prim ministru a fost decenț întregi ziarist, director al *Telegrafului Român* și colaborator al „Lucefărului”. D. Voicu Nițescu, ministrul muncii este și azi directorul „Gazetei Transilvania”, care-și serbează jubileul de o sută de ani. Al. Vaida-Voevod este ziarist, Victor Iamandi este ziarist. Iar d. N. Iorga e gloria ziaristicii noastre

Credem că acești pirtători ai condeilui nu vor mai îngădui ca toți jegoșii din păduchernițele Văcăreștilor, neavând nici o școală, decât aceia a impertinenței, să înjosească mai departe scrisul românesc. Vor cere de sigur ca titlul de ziarist să fie condiționat de

studii serioase, deparazitând radical presa de infecția iudaică. În acelaș timp atragem noi atenția să se facă și revizuirea averii tuturor pezevenghilor, cari, sub nume de ziarisți, au șantajat, au făcut contrabande, sau, ca Avram pe Sara, și-au închiriat infecta pană dușmanilor țarei.

În orice caz guvernul, care numără între membrii săi atâți ziarisți, cari au luptat și luptă pentru bine și frumos, nu va mai tolera ca toți urduroșii analfabeți să stea alături de dânșii, sub titlul de ziarisți. În ce ne privește, suntem geloși că nu guvernul Goga-Cuza s'a ocupat mai întâi de presa politică.

Cerința de purificare a presei și izgonirea jidovilor din publicistică este formulată în programul din 1910 al d-lor Iorga și Cuza: „*Mărginirea scrisului politic la Români*”. Nefiind vorba de gheșeft sau de false diplome de încetățenire, acest punct istoric ni-l interesează pe Moritz. Dar nu înțelegem ce-l îndeamnă pe târtan să-și dea drumul urechilor de sub tases, Noua constituție este națională și este creștină. N'a decretat primul usturoiului asupra sfintei flori a busuiocului.

Asupra filei întoarse de Octavian Goga nu se va reveni, oricât ar schelălăi harhării. Pentru simplul motiv că Românii cetesc cartea dela început spre sfârșit, nu dela coadă spre cap, ca jidovii. Și atunci fila rămâne definitiv întoarsă.

ÎN ȚARA... EMINAMENTE AGRICOLA. — În ședința Consiliului superior al agriculturii, care a avut loc Duminică, s'au dezvoltat lucruri neînchipuit de dure roase cu privire la starea, mai mult decât deplorabilă, a agriculturii noastre, recte a gospodăriilor sătești.

Aflăm astfel din comunicarea d-lui prof. G. K. Constantinescu, directorul „Institutului de cercetări zootehnice”:

Avem 250.000 gospodării țărănești fără nici o găină.

Avem 1.500.000 gospodării țărănești fără nici un porc.

Avem 2.000.000 gospodării țărănești fără o vacă în bățătură.

La acestea d. Ionescu-Brăila, directorul general al zootehnicii, a făcut câteva completări de amănunt.

Intr'o comună din Teleorman, din 300 familii numai 30 au câte o vacă cu lapte.

„La 14 milioane hectare arabile avem în toată țara numai 750.000 hectare cu culturi furajere, ceace reprezintă cea mai mică proporție din țările vecine”.

Aceasta e prin urmare starea gospodăriilor noastre sătești. Și ne mai numim totuși țară... emina-mente agricolă.

Subsecretarul de Stat a stăruit apoi asupra faptului că în afară de măsurile adoptate, întreaga națiune a resimțit adânc apelul Ducei în ce privește acordarea dreptului de cetățean italian, din 1726 cereri au fost acordate numai 391, deoarece a deveni italian este un privilegiu ales cu deosebire în epoca lui Mussolini.

Ocupându-se și de raporturile dintre biserică și Stat, d. Buffarini Guidi a declarat:

„Spiritul de colaborare care insuflește autoritățile bisericii și autoritățile Statului și-a găsit încă odată cea mai înaltă și semnificativă expresie de voință în cuvântul celor doi șefi ai puterii religioase și puterii revoluționare, cari s'au identificat în motivele ideale și morale de aversiune față de bolșevism, dușman ireductibil al civilizației catolice și fasciste”.

BCU Cluj / Central U

CELIBATARII IN ITALIA. — D. Buffarini, subsecretar de stat la ministerul de Interne, în cursul desbaterii din Camera asupra bugetului acestui departament, a arătat între altele, că în scopul de a se aplica politica demografică a guvernului s'a hotărât excluderea celibatarilor dela funcțiile administrative ale comunelor și provinciilor din întreaga țară, și introducerea în lege a condiției de a fi căsătorit pentru a se obține funcțiuni.

Pe de altă parte, d. Buffarini Guidi a subliniat că din August până în Decembrie 1937 au fost acordate 57 milioane lire pentru alocății familiale și demografice la 1.175.000 capi de familie, iar dela 1 Iulie 1937 până la 31 Ianuarie 1938, peste 20 milioane lire au fost acordate ca premii pentru căsătorii și natalitate funcționarilor de Stat.

PREDOSLOVILE CARȚILOR ROMANEȘTI. — D. profesor Aurelian Sacerdoțeanu cunoscutul și apreciatul publicist a tipărit în editura „Librăria Universitară” I. Cărbăș, București, o prea interesantă lucrare intitulată: „Predosloviile cărților românești. T. (1508 — 1647).

D. prof. Sacerdoțeanu prin lucrarea d-sale aduce o reparație istorică gândirii și limbii românești, fiindcă, la toate traducerile religioase prefețele, numite „predoslovi” sau precuvântări, autorii în speță, Coresi, Dosoftei, Varlaam, Gr. Ureche, etc. își desvăluiau direct și spontan propria lor atitudine. Dacă traducerile, textele și reproducerile, puteau să dovedească înțelegerea și abilitatea traducătorului, conținutul canoanelor rămăneau însă limitate la fondul respectiv.

În predoslaviile sau precuvântări, acolo gândul și cuvântul traducă-

törului își desvăluie propria originalitate. Deacolo se poate culege altitudinea gânditorului, cultura și talentul său, deacolo se poate vedea intenția și atitudinea sa culturală, politică și socială. Și deacolo se poate lega firul creațiunii și cugătării noastre autohtone.

Deaceia lucrarea d-lui profesor Aurelian Sacerdoțeanu își găsește o valoare actuală și mai ales documentară fiind respectate caracterele cu care au fost scrise aceste predoslovii, adică elinești, chirilice și slavonești.

Alături de puțin răspândita lucrare a lui Ion Bianu, Hodoș și Dan Simionescu, de „Bibliografie românească veche”, cartea d-lui A. Sacerdoțeanu face un pas înainte reliefând și specificând predosloviile textelor dela 1508 și până la 1647. Cititorul poate să-și dea seama din lectura lor despre farmecul limbii vechi și înțelepciunea acestor corifei ai culturii noastre românești. Le-am putea compara, aceste predoslovii — necesare pentru înțelegerea timpului și traducerilor cu necesitatea biografiei unui autor în înțelegerea operei sale.

D. A. Sacerdoțeanu ne dă o carte mult folositoare, venită la timp, pentru noua rededeșteptare culturală română care începe.

Și pentru garantarea oricărui început bun, e bine să pornim de la înțelegerea și cunoașterea înaintașilor noștri.

DESCOPERIREA UNUI NUCLEU COMUNIST IN CAPITALA. — Organele polițienești fiind sesizate că în ultimul timp diferiți agenți de propagandă, răspândesc clandestin broșuri și ma-

nifeste comuniste, au procedat la o serie de descinderi, reușind în cele din urmă să descopere depozitul acestor publicațiuni revoluționare, la unul din sediile comuniste din Capitală, Str. Cireși, 20.

După investigații și numeroase urmăriri s'a dat de urma conducătorilor oficinei, cari, curând după aceea, au fost arestați.

Ei sunt: Wachsenecker Iosef, cunoscut agitator comunist, condamnat pentru instigație contra așezării în stat în 1954 la 5 ani închisoare corecțională; Debora Mendel, lucrătoare textilistă, concubina lui Wachsenecker, agentă de legătură; Lichter Any, studentă la Academia Comercială din București. Era una din cele mai bune agente de colportaj și avea misiunea de a răspândi manifeste în cercurile intelectuale. A fost arestată tocmai în momentul când părăsea sediul comunist din un pachet de manifeste; Isabela Lazar, dactilografă, dirija secția mașinilor de reprodus, având grijă de efectuarea matritelor necesare multiplicatoarelor; a mai fost condamnată, pentru acțiune subversivă la șase luni închisoare; Mihailoviçi Paula, studentă la facultatea de farmacie, agentă de legătură și colportaj; Ilona Rosenfeld, mază, recidivistă, condamnată la șase luni închisoare; David C., strungar, fost condamnat la șase luni închisoare corecțională pentru delict de audiență în procesul Anei Pauker; Covacz Emeric, croitor, casier și colportor. Toți au fost arestați pe rând în casa din str. Cireși, 20.

Toți cei arestați, au fost înaintați, după dresarea legiuitelor acte, consiliului de războiu al Corpului II Armată.